

Z PRACOWNI ENTOMOLOGICZNYCH

WIAD. ENTOMOL., T. 1, NR 4: 289 - 293
WARSZAWA—WROCŁAW 1980

MELITYNA GROMADSKA

Informacja o działalności Zakładu Ekologii Zwierząt Instytutu Biologii UMK

Zakład Ekologii Zwierząt powstał w 1969 r. podczas zmiany struktury Uniwersytetu. Na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi powstał Instytut Biologii z Zakładami jako jednostkami organizacyjnymi. Wówczas z Katedry Ochrony Przyrody i Ekologii wyłoniły się dwa odrębne Zakłady: Ekologii Zwierząt i Hydrobiologii. W grudniu 1969 r. zostałam powołana na kierownika Zakładu Ekologii Zwierząt.

Działalność dydaktyczna Zakładu obejmuje zarówno zajęcia na studiach stacjonarnych, jak i na Zaocznym Studium Biologii. Prowadzone są wykłady z ekologii ogólnej, ekologii i ochrony środowiska oraz z biogeografii (zoogeografii), jak również zajęcia w pracowni specjalizacyjnej i typu seminaryjnego. W latach 1970 - 1980 wykonano w Zakładzie 49 prac magisterskich o tematyce ekologiczno-entomologicznej, a 3 osoby uzyskały stopień doktora nauk przyrodniczych.

Działalność naukowa. Równocześnie z powstaniem Zakładu przydzielono do niego Pracownię Biologii Środowisk Zagospodarowanych. Pracownia ta powstała z połączenia Pracowni Ekologii Stosowanej i Entomologii Stosowanej Ośrodka Badawczego UMK w Koniczynie. Ponieważ Pracownię tę przejęłam z uprzednio ustaloną długofalową tematyką badawczą, tematyka ta została utrzymana i dotyczyła dwóch zagadnień: 1) skutków chemizacji środowiska dla fauny oraz 2) ekologii niektórych grup fauny glebowej.

Później obydwie tematy złączono pod wspólną nazwą „Ekologia fauny agrocenoz” i wysunięto temat pt. „Entomofauna różnych ekosystemów lądowych”, którego podjęcie wiązało się z zatrudnieniem w Zakładzie nowych pracowników prowadzących badania o charakterze fizjologiczno-taksonomicznym.

W pierwszym temacie wykonywane są prace dotyczące wpływu

czynników fizycznych, uprawowych oraz oddziaływania roślin uprawnych i stosowanych pestycydów na nicienie, owady bezskrzydłe i epigeiczne (głównie chrząszcze).

Drugi temat obejmuje prace dotyczące występowania, rozmieszczenia i powiązań biocenotycznych poszczególnych rzędów owadów w rozmaitych zespołach roślinnych.

Wymienione uprzednio tematy obejmują tzw. „badania własne”. Oprócz tego Zakład prowadzi badania dotyczące entomofauny w ramach problemów węzłowych, międzyresortowych i resortowych. W latach 1971 - 1975 prowadzono badania w problemie 09.1.7.3 „Produktywność ekosystemów leśnych”, realizując temat „Zagadnienia produktywności lasu mieszanego w rezerwacie „Las Piwnicki” koło Torunia. Wynikom tych prac poświęcono dwa osobne tomy wydawnictwa „Acta Universitatis N. Copernici”. Materiały do trzeciego tomu, ze względu na konieczność uzupełnienia niektórych obserwacji fenologicznych, są jeszcze w trakcie przygotowania do druku.

W latach 1976 - 1980 Zakład bierze udział w badaniach w ramach problemu MR II/15 „Przyrodnicze podstawy gospodarki środowiskiem” opracowując zagadnienie wpływu „Gospodarki rolnej na zmiany składu i struktury fauny”.

Równolegle prowadzone są badania w problemie resortowym R-III/5 „Rozwój produktywności i współzależności funkcjonalne typowych ekosystemów na wybranych obszarach Borów Tucholskich, Pojezierzy Iławskiego i Brodnickiego oraz rolniczych Kujaw”. W ramach tego problemu prowadzi się badania entomologiczne w temacie „Układy zoocenologiczne na tle wybranych fitocenoz”.

Poza badaniami takiego typu, jeden z pracowników opracowuje klucze do oznaczania motyli, do których materiały w znacznej części stanowią wyniki własnych badań.

Jak wynika z przedstawionych informacji oraz załączonej bibliografii, prowadzone w Zakładzie prace nad owadami mają głównie dwa aspekty, a mianowicie taksonomiczno-faunistyczny oraz biocenologiczny.

W wyniku prowadzonych prac ustalono wiele związków (atrakcyjność roślin, wybiórczość pokarmowa itd.) między zespołami owadów a biotopem i biocenozą, zaś badania nad *Collembola* pozwalają na posługiwanie się tą grupą owadów jako wskaźnikami stopnia rozwoju i degradacji środowiska. Natomiast badania nad motylami przyniosły poznanie biologii i ekologii nie opracowanej dotąd w Polsce rodziny piórolotków (*Pterophoridae*).

W najbliższej przyszłości badania Zakładu będą dotyczyć przede wszystkim struktury zgrupowań owadów i ich powiązań z jednostkami fitosocjologicznymi.

BIBLIOGRAFIA *

- Buszko J. 1973. *Chamaesphecia triannuliformis* (Frr.) (Lep., Aegeriidae) — nowy dla fauny Polski gatunek przeziernika. Przegł. zool., 17, 2: 190 - 192.
- Buszko J. 1974. *Aciptilia (Caliciphora) xanthodactyla* (Treit.) (Lep., Pterophoridae) w Polsce. Pol. Pismo entomol., 44, 4: 737 - 740.
- Buszko J. 1975. *Aciptilia exilidactyla* sp.n. — a new species of the plume-moth (Lepidoptera, Pterophoridae). Pol. Pismo entomol., 45, 1: 141 - 146.
- Buszko J. 1977 a. Rozmieszczenie motyli w zespołach leśnych rezerwatu „Las Piwnicki”. Ann. Univ. N. Copern. 19, 39: 149 - 158.
- Buszko J. 1977 b. Rozsiedlenie rozstrzępiaków (Lepidoptera, Alucitidae) w Polsce. Pol. Pismo entomol., 47: 17 - 22.
- Buszko J. 1977 c. Manchurian Pterophoridae (Lepidoptera) from the collection of the Institute of Systematic and Experimental Zoology, Polish Academy of Sciences, Cracov. Pol. Pismo entomol., 47: 333 - 337.
- Buszko J. 1977 d. Motyle — Lepidoptera, Rozstrzępiaki — Alucitidae. Klucze do Ozn. Owad. Pol., cz. 27, z. 38: 17 ss.
- Buszko J. 1978 a. Motyle — Lepidoptera. Ethmiidae, Blastobasidae. Klucze do Ozn. Owad. Pol., cz. 27, z. 36: 32 ss.
- Buszko J. 1978 b. Über systematische Stellung der Gattungen in der Gattungsgruppe *Stenoptilia-Platyptilia* (Lepidoptera, Pterophoridae). Pol. Pismo entomol., 48: 67 - 79.
- Buszko J. 1979 a. Der Verbreitungscharakter von Pterophoridae in Mitteleuropa. Verh. VII int. Symp. Entomofaun. Mitteleuropa, Leningrad, 248 - 250 ss.
- Buszko J. 1979 b. Motyle — Lepidoptera. Przeglądki — Thyrididae, Piórolotki — Pterophoridae. Klucze do Ozn. Owad. Pol., cz. 27, z. 43 - 44: 140 ss.
- Buszko J. 1979 c. Pterophoridae (Lepidoptera) Bulgariens. Pol. Pismo entomol., 49: 683 - 703.
- Buszko J. 1980. Motyle — Lepidoptera. Sówki — Noctuidae. Podrodzina Acronictinae. Klucze do Ozn. Owad. Pol. cz. 27, z. 53: 41 ss.
- Buszko J., Śliwiński Z. 1978 a. Motyle — Lepidoptera. Atychiidae. Klucze do Ozn. Owad. Pol., cz. 27, z. 11: 18 - 24 ss.
- Buszko J., Śliwiński Z. 1978 b. Motyle — Lepidoptera. Lasiocampidae, Endromiidae, Lemoniidae, Saturniidae. Klucze do Ozn. Owad. Pol., cz. 27, z. 55 - 58: 41 ss.
- Buszko J., Śliwiński Z. 1979. Nowe dla fauny Polski i rzadko spotykane gatunki motyli (Lepidoptera). Pol. Pismo entomol., 49: 653 - 662.
- Buszko J., Śliwiński Z. 1980. Motyle — Lepidoptera. Brudnice — Lymantriidae. Klucze do Ozn. Owad. Pol., cz. 27, z. 54: 30 ss.
- Czarnecki A. 1974. Kolimbetyna — jeszcze jedna substancja obronna owadów. Wszechświat, 2: 50 s.
- Czarnecki A. 1978 a. Produktywność skoczogonków w grądzie rezerwatu „Las Piwnicki”. Cz. I. Dynamika populacji skoczogonków. Ann. Univ. N. Copern., 21, 44: 75 - 85.
- Czarnecki A. 1978 b. Produktywność skoczogonków w grądzie rezerwatu „Las

* Bibliografia obejmuje okres od powstania Zakładu Ekologii Zwierząt do 1980 r. Prace wykonane w poprzednim okresie przez M. Gromadską (Thysanoptera), J. Łosińskiego (Apterygota) i S. Dziubę (Acarina) ujęte są w bibliografii wydawnictwa „Uniwersytet M. Kopernika w latach 1945 - 1955 i 1956 - 1965”.

- Piwnicki". Cz. II. Produkcja skoczogonków. Ann. Univ. N. Copern., 21
44: 86 - 92.
- Czarnecki A. 1979 a. An attempt at an ecological classification of *Collembola*.
Mater. IV int. Symp. on *Apterygota*, Kraków, 6 s.
- Czarnecki A. 1979 b. Zagęszczenie mezofauny glebowej (*Acarina*, *Collembola*;
na polach przy normalnym i skróconym płodozmianie. Mater. XII Zjazdu
PTZool. Poznań, 30 - 31 ss.
- Czarnecki A. 1979 c. Charakterystyka zgrupowania oraz znaczenie *Collembola*
w funkcjonowaniu rekultywowanych obszarów leśnych. Wyd. SGGW, 101 -
113 ss.
- Czarnecki A., Kamińska D. 1977. Dynamika fauny bezkręgowców ściółki
grądu i boru w rezerwacie „Las Piwnicki”. Ann. Univ. N. Copern., 19, 39:
97 - 106.
- Gromadska M. 1974. Feromony mrówek drapieżnych. *Wszechświat*, 2: 49 s.
- Gromadska M. 1977 a. Pszczoły, plony, pestycydy. *Aura*, 8: 8 - 9.
- Gromadska M. 1977 b. Układy zoocenologiczne (w odniesieniu do entomo-
fauny) na tle struktury wybranych fitocenoz na terenie między Jeziorem
Zmarłym a Czarnym w Borach Tucholskich. Spraw. z Prac R-III/15 za
1977 r.
- Gromadska M. 1978 a. Ważki, biegaczowate, trzyszczce i rośliniarki występujące
na terenie Borów Tucholskich. Spraw. z Prac R-III/15 za 1978 r.
- Gromadska M. 1978 b. Sztuczne gniazda dla entomofagów. *Przyr. pol.* 6,
26.
- Gromadska M. 1979. Występowanie sieciarek, bzygowatych i żądłówek na
niektórych terenach Borów Tucholskich. Spraw. z Prac R-III/15 za 1979 r.
- Gromadska M., Czarnecki A., Jabłońska S. 1978. Fenologia i bionomia
galasówek (*Cynipidae*) z rodz. *Neuroterus* występujących na dębach w oko-
licach Torunia. *Stud. Soc. Sci. torun.*, 10, 2.
- Gromadska M., Czarnecki A., Kamińska D. 1972. Działanie Agroxone
(MCPA) na niektóre owady. *Mat. I Ogólnopol. Symp. „Ekologiczne aspekty
chemizacji” Łódź.*
- Gromadska M., Kamińska D. 1978. Wpływ CCC na liczebność słodyszka
rzepakowego (*Meligethes aeneus* L.). *Stud. Soc. Sci. torun.*, 10, 2.
- Gromadska M., Rolko A. 1973. Kształtowanie się populacji *Thysanoptera*
na owsie. *Zesz. nauk. UMK, Ser. Biolog.*, 14, 29: 119 - 129.
- Kamińska D. 1973. Anomalie skulptury pokryw *Pterostichus niger* Schall.
(*Col.*, *Carabidae*). *Przegl. zool.* 17, 4: 472 - 474.
- Kamińska D. 1974. Żywica jako środowisko życia owadów. *Wszechświat*, 2:
50 s.
- Kamińska D. 1975. Zmienność wielkości ciała w populacjach 4 gatunków
Carabidae. *Pol. Pismo entomol.*, 45: 607 - 614.
- Kamińska D. 1977. Wstępne badania nad występowaniem i liczebnością bie-
gaczowatych (*Carabidae*) rezerwatu „Las Piwnicki”. Ann. Univ. N. Copern.,
19, 39: 117 - 122.
- Łosiński J. 1971. Obserwacje nad fauną *Collembola* w przyźmie kompostowej.
Zesz. nauk. UMK, Ser. Biolog., 14, 29: 37 - 58.
- Łosiński J. 1972. Zmiany populacji *Collembola* pod wpływem działania CCC
i Alaru w uprawie rzepaku ozimego. Mater. XIX Zjazdu PTG, Kraków.
- Łosiński J. 1977. Wpływ wprowadzonego do gleby chlorku chlorocholiny (CCC)
na skoczogonki. *Roczn. glebozn.*, 18, 1: 85 - 93.

- Pawlikowski T. 1978. Związki pokarmowe pszczołowatych (*Hymenoptera*, *Apoidea*) występujących na uprawach rzepaku ozimego (*Brassica napus* L.) z innymi roślinami zielnymi w okolicy Torunia. Pol. Pismo entomol. 48: 439 - 453.
- Pawlikowski T. 1980 a. Uwagi o konstrukcji podziemnych gniazd osy (*Vespa germanica* L.). Wszechświat, 3: 73 - 74.
- Pawlikowski T. 1980 b. Atrakcyjność mniszka pospolitego (*Taraxacum officinale* L.) dla pszczoły miodnej w okresie kwitnienia rzepaku ozimego. Pszczelarstwo, 4: 14 - 15.
- Szadziewska M. 1977. Geofilne muchówki (*Diptera*) rezerwatu „Las Piwnicki” koło Torunia. Ann. Univ. N. Copern., 19, 39: 107 - 115.
- Szadziewski R. 1977. Studia nad pryszczarkami glebowymi (*Cecidomyiidae*, *Diptera*) rezerwatu „Las Piwnicki”. Ann. Univ. N. Copern. 19, 39: 133 - 147.
- Szadziewski R., Pawlikowski T., Buszko J. 1973. Nowe gatunki muchówek (*Diptera*), błonkówek (*Hymenoptera*) i motyli (*Lepidoptera*) dla Pienin. Przegł. zool., 17, 2: 190 - 192.
- Witkowski T., Łosiński J. 1978. Działanie następcze Alaru na nicienie (*Nematoda*) i skoczogonki (*Collembola*). Stud. Soc. Sci. torun., 10, 2.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Instytut Biologii,
Zakład Ekologii Zwierząt,
ul. Gagarina 8, 87 - 100 Toruń